

Abonamentul:

Pe un an 8 coroane.
Pe jumătate de an 4 cor.

Pentru România și alte
țări străine pe an 10 cor.

Un număr singuratic
10 fileri.

PROGRESUL

Redacția și Admini-
strația Nr. 817.

—
Telefon Nr. 29.

—
Apare în fiecare
Sîmbătă.

—
Inserate după învoială.

—
Manuscripte nu se
înapoiază.

Tăria poporului.

Așa se vede că oarecare rezon mai înalt a impus ziaristicii noastre, de a nu dezvăli în toată goliciunea lor stările deplorabile în care se svîrcolește ca într'o agonie poporul nostru. Pentru sanarea acestor stări, înafară de munca de Sisiphus a unor bărbați cu suflet, cei mai mulți din intelectualii noștri nu-și prea bat capul, ba conduși de demonul invidiei, al urei personale și de răutăți (în-născute), caută să zădărniciască prin felurite apucături, birfelii și minciuni, munca aceluia, cari conduși de intenții nobile voesc să îndrepte multe neajunsuri, să repare multe lacune, ceiace e înavea și datorința cărtur-rierilor răsăriți din sinul acestui popor.

Instrucțiunea școlară de acum e prielnică pentru a produce o gălăgie de idei și a otrăvi sufletele naive ale tinerelor odrasle. Mersul cultural, deci, e dincaleafară stingherit, și astfel pe toate cărările morale-religioase și economice, împinși de vitregia vremii, trebuie să nizuim, ca cel puțin pe terenul economic să ne întărim mai cu nădejde, căci prin aceasta ne putem apoi elupta și cultura fericoare.

Dar și pe terenul economic nu dăm înainte, și dacă nu regresăm în toată privințele, trebuie să mulțămim vecinilor cari ne dau imbolduri; să-î imităm barem așa din depărtare — șchiopătînd.

Incerările cu tovărășiile sistem „Reiff-eisen“ au dat de mal... Dece?... Să o spunem franc: Băncile noastre naționale nu le văd cu ochi buni... ele văd întrînsele

un fel de „concurrent periculos“ pentru în-florirea lor.

Și apoi aceste institute naționale provăd doar cu grase dividende și tantieme pe cei dela oala cu cîrnați, ear aceștia toți sînt capitaliști. Și doar capitaliștii formează elementul designat de a stăpîni banul. Și la cassa de păstrare, haid să o spunem fără gîndul de a jigni pe cineva, — nu se simte institutul chemat de a da vr'o altă îndrumare nevoiașului, ci numai „gheșeftul“, învîrtirea banului. Tovărășiile Reiff-eisen au sublima menire a-î îndatina mereu pe membrii săi la cruțare, la viață trezvie, la sîrguință; au frumoasa intențiune de a sădi în membrii săi iubirea d'aproapelui și alte virtuți alese. Cu greu va putea face deci gheșefturi al căror scop final e să arăte în bilanț cît mai mare profit net, spre bucuria acționarilor... și a membrilor din direcțiune și inspecțiune.

Las' că recunoaștem darnicia celor mai multe institute d'ale noastre, cuprinse uneori de marinimia cu care aduc jertfe, ajutorînd instituțiunile noastre filantropice — culturale... Dar acest ajutor mijlocit nu prea îndepărtează celelalte rele, cari rod la rădăcina vieții poporului român, și înzadar căutăm să îmbătăm lumea cu multe institute de bani pentru a arăta ce progrese realizăm noi în ale economiei naționale, căci poporul geme sub povara datoriiilor — îi seacă mereu puterile, — creditul i-se perde și... ce va fi atunci?...

Am putea înșira cu numele pe mulți bărbați de înaltă poziție socială, cari, refugiați după masa de scris a biroului, trăind în „dolce far niente“, nu-și mai bat capul cu

nevoile oropsitului acestuia de popor. Pe-lingă nepăsare mai sînt stăpîniți, achțiați și de „auri sacra fames“, întocmindu-și astfel treburile că toate riulețele să se reverse în marea lor — burtă.

Intr'o comună fruntașă din jurul nostru, într'un centru puternic românesc, se luptase odinioară din resputeri un grup de oameni să infiripeze o societate pe acții pentru asigurarea de vite.

Toată lumea e în clar că ce însemnătate are o astfel de instituțiune, căci doar izvorul principal de venit al țaranului nostru îl formează prăsila și creșterea vitelor.

Luînd bine în socoată modul de gîndire al țaranului nostru, trebuie să-î dăm drept, cînd raționează astfel: Dacă i-se nimicește rodul holdelor, încă nu e perdat, căci mai are vite, și prin valorizarea lor se scapă de multe nevoi. Dar dacă îi mor vitele, atunci lovitura asta îl dărîmă, căci înzadar îi oferă cutare bancă românească împrumut pe camătă pentru a ieși din impas, căci nu știe de pe banii împrumutați de ce să se apuce mai înainte, să-și cumpere de-ale traiului, orî vite în bățatură.

Să nu fie cu supărare dacă indignați până 'n adîncul sufletului de nepăsarea aceluia dintre cărturarii noștri, materialicește bine situați, deci scăpați de grijele nevoilor zilnice, le place să se bată pe piept ce Românii buni și bărbați meritoși sînt; ba demulțorii așteaptă să-î căciulești pîn' la pămînt...

Astfel viața noastră economică mereu tînjește în urma unor factori cari nimic nu fac, și eată dece vedem poporul cum se

FOILETON.

Arria.

de Jókai, trad. de Sandu Neculcea.

Ce-î viața? Ea e comoară ușor de nimicit, pe care nimeni nu o poate reda, și toți o pot lua. Moartea e a tuturor; toți o pot da, dar nimeni lua.

Toți doresc a da morții, cînd se gîndesc la ea, o față care armoniază cu vocea sufletelor lor. Unul dorește a muri ca moșneag, încet și deplîns de ai săi, altul cu o cunună albă de flori fragede de primăvară pe frunte; cu un cer vesel un cer albastru d'asupra patului său de moarte, impresurat de cîntul ciocirliet și de parfumul florilor de primăvară, un plîns năbușit la capul patului, o rază caldă pe fața-î îngetată. Unul vrea să cadă în tumultul războiului, acuzî împotriva-vindu-se, acuzî căutînd moartea, luptînd în vijelie și cutremur de pămînt, acolo între sunetele trîmbiței, încă o privire de adio stindardului ceiflăie în vînt, pentru ultimată a săruta pămîntul și apoi a-și da sufletul.

Cine tremură aici de moarte, are prea multă iubire de oameni, sau prea multă frică de Dumnezeu.

Să vă povestesc, cum a murit Arria, o femeie născută în Roma, soția unui cive Roman.

În Roma domnia p'atunci Claudius Tiberius Drusus.

Claudius Tiberius Drusus:

— Ce vis o fi visat un Nerone după moarte?

Nu-ți va fiînd sete și în aceia lume de sînge?

Nu-ți tremură inima de dor, cînd vîntul de seara atinge spiritul tău fără umbră, o suflare amețitoare de simțuri îți zimbește de pe sinul copilelor cuvechi jăratice ale Italiei frumoase, a căror strămoașe odată cu voluptatea ferbinte îți strîngea corpul? Și nu plîngi tu, cînd pe strămoșii lor i-ai sfășiat în bucăți prin fiare sălbatice.

— În circ, strigă poporul cu bucurie.

Imperatorul a arangeat o petrecere comună.

Elefanții se luptau cu tigrii; un muget infernal facea să se cutremure cerul; subț pașii lor greoi se clătina pămîntul; tigri zburau prin aer, aruncați de elefanții cei plîni de sînge.

Poporul strigă cu bucurie și vrea să vază sînge.

Un om musculos pași până la mijlocul circuitului, în mînă țînînd un pumnal lat și scurt, corpul lui ca de oțel, capul descoperit, și fața fără pic de frică de moarte.

Ușa unei colivii se deschide, și prin ea cu pași maestatic iese regele pustietății, leul african. Coama-î lungă frumoasă lucește ca aurul în razele soarelui, limba-î roșie îi atrîna din gură, mugetul lui pare a fi un tunet îndepărtat ear cu coada zbiciue pămîntul.

Ochi în ochi stă omul și leul.

Și unul și altul simte, că are înainte-î un inimic neîmpăcat.

Leul se pitește, își pune capul în pămînt coama îi zboară cînd într'o parte cînd într'alta, resunînd întregul circuit de strigătul său turbat.

— Bîafora! strigă omul, și bate cu piciorul în pămînt, pieptul i-se lățește cu brațul său de oțel învîrte puternic ferul lucitor. O săritură — și ambele ființe regești se aruncă unul asupra altuia, leul își viră ghiarele în umerii omului, acesta îl prinde de gît, îl azvirle de pămînt, îi pune genunchii de fier pe foale și pînăcînd bestia, îi sfășie brațul sting, el îi infige ferul rece adînc în inimă.

Poporul strigă cu bucurie. Omul se ridică, arată plin de triumf pumnalul sîngerat mulțimei și pune piciorul pe căpățîna leului mort. Poporul strigă cu bucurie. Gladiatorul cade lingă dușmanul său învins — moare — și poporul strigă cu bucurie.

Mai mult sînge, poporul vrea să vadă mai mult sînge.

O ceată de femei îmbracate în haine albe sînt mîinate în circ. Sînt martire ale creștinismului, cari nevoind se jertfiască idolilor, vor fi ele jertfite acestora.

Martirele se îmbrățișează plîngînd cu amar și vestind prin cîntări lauda spiritului mare.

Cu o lovitură se deschid ușile mai multor colivii. Hiene de săptămîni flămînzite, o sută de beștii răpitoare, cari încă nu văzură față omenească, ieșiră în circ.

Un urlat vestitor de moarte sună din gurile bestiilor, cu care se amestecă aplausele frenetice ale poporului și Osana martirelor.

destrăbălează, cum decade materialicește și moralicește, îndeosebi în părțile noastre bănățene, unde grasează epidemia grandomaniei și a fuduliei nebune.

Voim să trezim cu aceste șire la muncă intensă pe cei chemați ai noștri să nu treacă nepăsători în nemurire, ci apucând coarnele plugului, să arătăm poporului nostru cum să tragă brezde ca să-i aducă pământul și lui rod, nu tot hameitului. Să-i arătăm cum se cruțe; nu să-i tot dăm bani din bancă, ca să cumpere de „nedeie“ gătelii scumpe nevestei, ca astfel să-și arate fudulia oarbă, ear în casă neorînduiala până'n grindă. Să-l povățuim, fără șfială că se va supăra, ca să se lase odată de obiceiurile fără rost, de pomenele costisitoare, de beție și de multe alte îndeletniciri rele cari îl duc la ruină. În scopul acesta s'ar putea folosi cu efect și amvoanele bisericii.

Am adus în grabă, amintind în legătură cu viața economică și chestii de ordin social, cari, înfrățite cum sînt, nu le poți despărți.

Cînd vom vedea pe țaranul nostru economic și rațional și cu folos, ceiace va trebui să rezultă bunăstarea lui, trebuie să ne apucăm de edificarea vieții lui sociale-morale, o problemă grea, dar de o însemnătate uriașă pentru un viitor mai bun.

Sirach.

Să-i facem oameni!

Cînd o națiune se crede în drept să ceară rasei sale a nu se lasa să scadă și să i-se dea copii, de care are nevoie în lupta pentru trai, în avîntul spre propășire, spre bunăstare este, că în clipa aceea ea își dă bine seama, că nu se va lăsa să fie pîrnică, să fie nimicită; că nu va lăsa fără cultură tinerele sale mlădițe, și că își ia însărcinarea să-i facă *oameni*.

Noi sintem pentru învățămîntul primar obligator, pentru toți, fără deosebire de sex și de stare socială. Ne lasă cudesăvîrșire nepăsători, că unii iubitori de sine vor da din umeri, în fața acelora cari apără cu îndirjire această chestie modestă, dar mare și mîntuitoare de neam.

Parcă aud și acum, pe oaracare burtăverde dintre pretinșii noștri cărturari, cum

îmi spune înpăimîntat, în personalismul său de o naivitate varbă:

„Ei, dar dacă toți vor ști să scrie și să citiască, n'o să mai găsim slugi și ființe slugarnice!“

Dimpotrivă, răspundem noi. Nu vedem zilnic cum tocmai cei mai cu carte dintre ai noștri, sînt slugi plecate, sau ființele cele mai slugarnice. Odată și odată, vor plînge cu lacrimi de minie neprevederea prostească a generației lor!

Astăzi, după ce rana națională, e întrucîtva pansată, s'a început să se vorbiască de învățămîntul profesional.

Nu se poate mai bine, și nu poate fi gînd mai frumos!

Cu școlile, pe cari le avem noi până acum, strîmtoarea nedemnă economică, tehnică, socială, spirituală, apăsînd din greu asupra atît de frumoasei părți de țară locuite de noi, și care nu se cere decît să înfloriască în toate bunățiile, aceasta este urmarea acestor școli fără viitor și ne mai potrivite timpului în care trăim.

Astăzi chestia e cutotul alta, decît să instituim atestate pentru studii terminate.

E vorba, marea vorbă, de a face oameni de aceia, cari printr'un adevărat *învățămînt secundar* pentru toți fără deosebire, să se dea puțința să gîndiască ca cetățeni conștienți, de a lua pe seama lor constituirea de familii nouă, și să știe tehnica profesională, la înălțimea tuturor propășirilor științii și a tuturor concurențelor.

Germanii, n'au numai școli obligatorii și cuadevărat cercetate de copii, ci ea mai are școli reale, școli pentru adulți, pentru învățămîntul vieții și al meseriei, care au fost mai de demult izvorul și cauza hotărîtoare a fulgerătoare evoluții economice ale acestei țări.

Tot rău ne va merge în orice direcție, regresivitatea națională ne va stă aproape, dacă nu ne vom hotărî să luăm bine în seamă datoria ce o avem în toată întinderea ei.

Și să nu uităm o altă latură a chestiei:

Cînd se va ști, că națiunea noastră se preocupă să formeze *oameni*, atunci fiți încredințați, că din clipa aceea, șovăirea în a-i da copii cît de mulți, va peri pentru totdeauna.

Traian V. Țăranu.

Dela „Fundațiunea pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria“.

Epitropia fundațională, întrunită în ședința sa din 15 Iulie a. c. a constatat respective a hotărît următoarele:

I. A constatat că fundațiunea s'a sporit în decursul semestrului prim al anului curent cu următoarele sume:

1. Interesele donațiunii Dr. I. Mihu K	1069-02
2. Diverse contribuiri dela particulari	231-54
3. Venite din conferențe publice „	1001-80
4. Donațiuni dela corporațiuni . . .	75—
5. O acție de bancă dela un anonim „	100—
6. Donațiuni dela bănci	3409-44
7. Diverse interese de depuneri . . .	39-75
Total K 5926-55	

Starea fundațiunii la 30 Iunie a. c. este:

1. Donațiune Dr. Ioan Mihu	K 26534-42
2. Donațiuni diverse	5135-87
Total K 31670-29	

II. A constatat mai departe că din semestrul trecut are să se mai transpună fundațiunii:

1. Venitul conferenței d-nului Dr. V. Onișor, Cluj.
2. Venitul conferenței d-nului Dr. V. Branște, Caransebeș.

3. Venitul broșurei „Misiunea Episcopilor Adamoviči și Bob“ de Dr. Ioan Lupaș. După informațiunile primite venitele acestea trec peste suma de K 1000.

III. S'a decis ca și în jumătatea a doua a anului acestuia să se continue cu stăruință augmentarea fundațiunii prin conferențe, reprezentări etc., în care scop Epitropia se va adresa la diferiți particulari și corporațiuni să ia inițiativa delipsă în scopul numit.

IV. Dl Dr. Valeriu Branște a fost încredințat să facă pașii delipsă ca și sumele adunate odinioară de „Gazeta Transilvaniei“ și „Tribuna“ pentru ziaristi să fie transpuse la fundațiune. Avînd în vedere că suma adunată prin „Gazeta Transilvaniei“ e o sumă mai mare și cu considerare la meritele fericitului Dr. Aur. Mureșanu, suma din chestiune s'a decis să se administreze și auzenteze sub numele acestuia.

Cine aplaudează acolo mai tare, răzimat de grațiile balconului?

Ei, Claudius Tiberius Drusus.

Hienele se îmbulzesc în mijlocul cercului.

Tiberius se pleacă și mai mult înainte peste gratii și aplaudează și agită bestiile prin mișcarea mantalei împărătești.

În acel moment unul din oamenii ce steteau îndărătul lui Tiberius, anume Lezius Paetus, plin de groază și de spaimă zice către amicul său ce stetea lipit de dînsul:

— Nu știu, cine-î de compătimit mai mult, oamenii ori zeii, că au lăsat pe un astfel de monstru să ocupe aici pe pămînt locul lui Iupiter.

— Inadevăr — zice cel agrăit — numai o împinsătură, și el însuși cade jos în mijlocul bestiilor.

— Această idee nu trebuie lăsată moartă, și pășește un pas mai înainte.

Amicul său îl reține: „Stai, lasă-mă să fac eu aceasta, tu ai acasă soție.“

Și Lezius Paetus lasă pe amicul său înainte.

Acesta se strecură prin mulțime pîn' la Tiberius; acum stă lingă dînsul, putea să-l atingă cu mîna, se pleacă spre el și îi șoptește în ureche.

Omului nostru pe cale tocmai îi plezni prin minte, că mai bine pentru dînsul, dacă înloc de a ucide pe Tiberius, a-l descoperi, că s'a plănuit o conjurație încontra vieții lui.

Cînd Laezius Paetus văzu, că amicul său șoptește lui Tiberius, îndată înțelese că e tradat, și fugi către casă.

După un timp scurt oamenii cesarului ocoliră casa civelui Roman.

Tiberius i-a jurat cea mai groznică moarte. S'a jurat a le scurta la toți soții lui Paetus cu un cap trupul, și pe cive a-l chinui cu nemăpomenite chinuri că să le tradeze numele.

Civele avea o soție tină, frumoasă — Arria. Cînd dînsa auzi pericolul ce-i amenința bărbatul și de pericolul și mai mare ce avea să vie asupra patriei, dacă bărbatul ar descoperi numele conjurațiilor, se grăbi spre el și îi puse un pumnal în mînă cu care însuși să-și dea lovitura de moarte.

Și omul care de sute de ori a privit morții în față, stetea nemișcat ca o statuie și lasă pumnalul să cadă la pămînt. Îi lipsia puterea de a și-l înfige în inimă.

Vedeă împrejurul-l lumea frumoasă, cerul senin și zimbitor, viața cu plăcerile ei, și văzîndu-le pe toate, perdu curajul a se coborî la vermi din mormînt.

Oamenii lui Tiberius începură a sparge ușile. Acum prinde Arria pumnalul, pe care bărbatul ei îl lăsă să cadă, și și-l înfige drept în inimă, apoi îl predă bărbatului:

— „Nu doare!“ zice ea zimbînd și — moare. O clipă, și sîngele din inimile amîndurora curgea împreună într'un părăuș mic.

Sufletele lor sburără către malurile nisi-poase ale Styxului.

Așa muri Arria.

Haiducul Adam Neamțu.

— Nuvelă. —

De Dămian Izverniceanu.

Femeia ridică luminarea în dreptul feții lui Adam și îl privi deodată ca dezmetică dintr'un somn adînc făcu niște ochi mari și o față mirată.

— Adame, tu ești? . . .

Atît numai și voinicul o luă de după cap cu stînga, o sărută cu foc, în vreme ce cu dreapta îi strecură în sin un pumn de galbeni.

IV.

Încă în noaptea aceea Adam Neamțu și cu tovarășii lui o luară peste codri pe poteci întortochiate ce scoborau în văi și urcau pe culmi, trecea peste prăpastii înfiorătoare, ca în urmă să dea în livezi întinse pe unde pășteau în cete capre sălbatice. Și așa mergeau ei încărcăți de pradă și grăbiau ca cuatît mai mult să se depărteze de locul cu pricina.

Calea a fost zdrobitoare și obositoare și a durat pînă dimineața, cînd departe spre răsărit de după culmile șterse și îndepărtate, pe cerul limpede se ivi ca o pată de lumină trandafirie. Ajungînd într'o rășițe de fagi se opriră să mai răsufle o leacă. Atunci Lăzărîcă simțîndu-se mai obosit decît toți, le făcu propunerea că nu ar fi consult să călătoriască și ziua că te miri cu cine se pot întîlni în cale.

S'au retras cu toții într'o adîncitură întune-

V. Având în vedere necesitatea impetrioasă ca fundațiunea să ajungă cât mai curînd suma de K 50,000 cu care să se poată înactiva și avînd în vedere că desigur se vor afla și filantropi cari să contribuie și cu sume mai mari în favorul fundațiunii, s'a decis ca sumele donate de cel puțin K 5,000 să se administreze și augmenteze separat sub numele donatorilor respectivi.

VI. S'a decis să se lucreze un regulament prin care să se normeze modalitățile de ajutorare din fundațiune și s'au rezolvit diverse chestiuni administrative.

Sibiu, la 16 Iulie 1912.

ECONOMIE.

Agricultura în Dobrogea.

Nicăiri ca în dobrogea nu sînt terenuri mai proprii pentru orice cultură și nicăiri ca în acest tînut, agricultura nu este mai mult neglijată.

Cauzele sînt multe și variate, vom enumăra cîteva din ele.

La popularizarea Dobrogei în 1884, elementul românesc lipsind aproape cudesăvîrșire, statul a făcut înlezmirile de plată posibile și a dat nouilor locuitori stabiliți în jud. Tulcea și Constanța toate avantajile.

Cu modul acesta Dobrogea se populează repede și mulți din locuitorii nevoiași din țară, devin proprietari de cîte 100 hectare!

Față însă cu această întindere de pămînt și din cauza lipsei de vite și de brațe, noii posesori de terenuri nu pot să cultive nici pe sfert din proprietățile pe cari le au și terenuri întinse de pămînt rămîn simple izlazuri pentru vite.

Starea aceasta de lucruri durează de aproape 15 ani.

Maî trziu, locuitorii îndemnați de pofta căștigului, de oarece bucatele aveau un preț deosebit de ridicat, favorizați fiind de portul Constanța și stațiunile de cale ferată de pe linia Cernavoda-Constanța, încep să cultive mai mult teren.

Odată cu pofta căștigului de bani și cu hătărirea luată de a cultiva mai mult din proprietățile lor, începe și starea de agricultură nenorocită, care a dăinuit până mai acum cîteva ani.

Lipsa de brațe și esențialul, lipsa de vite, face ca plugarul Dobrogean să înșire la un plug 4 sau 6 boi slabi să mie neregulat, arătura să se facă la suprafață neurmărind alt scop decît să are mult și avînd credința că „Dacă dă Dumnezeu poate se face și în peatră“.

coasă a codrilor sălbatici și acolo s'au odihnit toată ziua. Invreneze ei se odihneau fără grijă pandurii și miliția umblau în ruptul capului în căutarea lor. Satele erau cutreerate de ei și mulți țărani, cari erau bănuți că ar sta în legătură cu dișii, chinuți și bătuți. Casa lui din Slatina era zi și noapte păzită de panduri. După călcarea Sîrbului Jifcovic, cei de prin părțile Dunărene, încă se alărmără și vestea că dascălul Adam Duma s'a făcut haiduc îi uimia pe toți. Și căutau ei în ruptul capului, dar nu șiau că în ce parte or fi apucat. Unii susțineau că au luat-o către Rîșava, alții că ar fi trecut Dunărea și nimăruia nu-i trăsna prin minte că Adam Neamțu și cu tovarășii lui se odihnesc liniștiți în una din văile întunecate ale codrilor seculari din apropierea Cărbunarului.

Nu mai Ileana stetea toată ziua aceia îngîndurată. Simțemintele ei adormite se redesteptară și îi furnicau prin întregul ei corp până în virful degetelor. Simțea acum cuadeverat, că iubirea cea veche îi încolțea în inimă și chipul cel aspru aproape însălbăticit al lui Adam Neamțu o clipă nu-i mai părea de dinaintea ochilor. La bărbatul său, care era un lasămăsătelas, un taefugă, nici nu se mai gîndia. Își băgă mîna în sin, scoase galbenii împărătești și începu a se juca cu ei, strecurîndu-i printre degete. Pentru un sărutat un pumn de galbeni, și așa cu cît chin, cu cîtă trudă trebuia să cîștige acești bani sclipitori. Se cugea și la boerul Jifcovic, care era un om brutal și întotdeauna cu groază își aducea aminte de dînsul.

(Urmează).

Cu modul acesta cu un plug, se ară de toamna și până primăvara 60 sau 70 hectare de pămînt!

Griul, — cu excepțiune în cîteva sate bulgărești, — nici nu se seauănă de către Români plugari Dobrogeni, deoarece cultura lui, cere mai multă osteneală și arătura și semănatul să se facă în anumite condițiuni, nu tocmai ușoare pentru ceice urmăresc un trai liniștit și muncă puțină.

În Dobrogea, înafară de satele bulgărești, — nici nu se știe ce înseamnă legatul snopilor. Bătrînii cari au venit din România la popularizarea Dobrogei, tot mai știu, fiindcă au muncit pe moșiile boeresti din țară; dar tinerii, cei născuți în Dobrogea, habar nu au de ce înseamnă un snop, decît din auzite ca orce orășan.

Din această cauză, strînsul bucatelor de pe cîmp, se face într'un mod revoltător de nenorocit. Mașinele în locul brațelor în Dobrogea și cum mulți sînt neexperimentați, la tăiatul bucatelor se văd razoare întregi lăsate pe urma mașinei.

Neglijența și neexperiența aceasta împreună cu risipa ce se face la strînsul cu grebla în purcoaie a diferitelor bucate, face ca plugarul Dobrogean să peardă cu siguranță, cel puțin un sfert din recolta pe care ar avea în mîna, dacă ar munci așa cum trebuie și cum se muncește azi pretutindeni în țările cu agricultură perfecționată.

Din cauză că țăranel Dobrogean (de fapt e un mic proprietăruș) are pămînt mult, are și nevoe de brațe pentru cultivarea lui și din aceasta cauză lipsa brațelor se resimte foarte mult în Dobrogea și prețul ce se da unui om de muncă a ajuns de necrezut.

Locuitorilor, din jud. Constanța mai ales, li-se zice și Cojanii. Ei bine, un Cojan plătește un argat pe lună, în timpul muncii și cu 150 de franci! Și din această cauză marea proprietate suferă și ea pentru: Cînd încep muncile agricole, marele proprietar, aduce un număr de 30, 40 de muncitori și poate și mai mulți. Prețurile variază după învoială și în majoritatea sînt prețuri obișnuite până la 2 lei, sau 3 franci jumătate perechea (bărbat și nevastă), plătiți pe zi de proprietar.

Cum au intrat în sat și mai ales în prima Duminecă dela sosirea muncitorilor la proprietarul, care i-a angajat, Cojanii se amestecă printre ei, îi cinstesc cu rachiu și îi îndeamnă să nu mai stea pe un preț atît de scîzut la proprietar, de barece la ei se plătește 4 lei sau 5 lei ziua de muncă și au de lucru până în toamnă. Muncitorii se iau după vorbele țaranelor, părăsesc lucrul și se împrăstie pela Cojanii.

În Dobrogea totul e scump și cu toate acestea bani sînt îndeajuns.

Dobrogea e un fel de America! Cine crede că în Dobrogea sînt numai terenuri petroase și pămîntul e impropriu pentru cultură, se înșeală și nu cunoaște probabil județele Constanța și Tulcea decît din auzite.

Chiar acum cîteva dintre cojanii mai pricepuți, au început să introducă mașinele de legat snopi și grebla cu un cal, lucru ce prin imitație va fi introdus și de către ceilalți. Peste cîteva ani, cînd întinsele terenuri ale părinților vor fi împărțite între copii și nu va mai fi atîta întinsoare de pămînt în Dobrogea ca odinioară, fiecare va căuta să-și îngrijească de porțiunea de pămînt și s'o cultive în așa fel ca să-i renteze cît mai mult, și prin forța lucrurilor și pe nesimțite se va ajunge la o cultură sistematică și rațională în scurt timp.

(V. Naț.)

Al.

FELURIMI.

Autocritica. Avem obiceiul de a ne critica pe noi înșine, și facem bine. Omul care nu se critică, care nu se controlează, nu se îndreaptă și nu e capabil de progres.

Dar dacă sîntem partizanii autocriticii, care nu trebuie însă să ucidă încrederea și să paralizeze acțiunea, ne pare nespun de bine atunci cînd un străin, care ne poate judeca cu nepărtinire, ne aduce vre-o laudă.

Ne socotim și ne numim noi înșine indolenți. Dar ceieci am făcut decînd am pornit pe drumul prefacerii noastre, numai indolență nu poate fi. Dimpotrivă, e o surprinzătoare sfortare spre bine.

Să continuăm a ne critica, căci omul nu trebuie să fie niciodată mulțumit. Dar criticîndu-ne, să nu pierdem încrederea în virtuțile neamului nostru, căci le avem, aceste virtuți, și cu ele am făcut, până azi, lucruri mari și vom face și mai mari de aci înainte.

G.

CRONICA.

Zborul lui Vlaicu la Arad a fost superb. Mîine, Duminecă d. a. la 5 ore va zbura la Lugoj, unde îl așteaptă interesul și însuflețirea extraordinară de mare a Bănăjenilor. Va fi lume multă cum nu s'a mai văzut.

Prințul Carol al României a făcut (la Sinaia), subt presidiul regelui Carol, bacalauriatul de liceu real și modern, conform tuturor regulamentelor în vigoare. Rezultatul uimitor al acestui examen a înveselit mult Familia Regală, pe profesori și întreg neamul românesc.

Tînărul avocat *Dr. Alexandru Morariu* din Caransebeș și-a sărbătorit Duminecă la Toplița-rom. cununia cu d-șoara *Marioara Antal*, nepoata P. S. Sale episcopului *Dr. Miron Cristea*. A fost o nuntă veselă românească, cum rar se pomeneste. Naș a fost deputatul dietal *Dr. Stefan C. Pop*. Tot binele, toată fericirea!

La rîndul nostru am combătut și vom combate înainte anonimul, adecă modul de a ataca pe cineva fără iscălitură. Mulți sînt de părere că uneori omul e nevoit a-și ascunde numele. Celce n'are curajul să spună pe față ce are de spus, să tacă! Așa de pildă ne pomenim mai deunăzi cu niște afirmațiuni ale unui neiscălit, că adecă un trecător a înlăturat niște lăteți dinaintea unei case unde se făcea repararea coperișului. Și ce lucru mare! Reprobăm totdeauna tendința directă de a face pe cineva să sufere, mai ales că în cazul de față, dupăcum atestă și ceice ne-au rugat să scriem aceste rînduri, „atacatul“ prin această „îndrăzneală“ n'a păgubit pe nimeni.

Concertul corului gr. cat. al țaranelor din Oravița-rom. dat Sîmbătă seara în grădina otelului „Coroana Ung.“ sub conducerea învățătorului *Ion Bogdanu* a reușit, ca în toți anii, spre deplina mulțumire a auditorului, compus din Români și străini. A plăcut mult mai ales cîntarea însuflețitoare „Marșul Astrei“, auzită acum mai întăi. Solo baritonului *Alexa Toc*, a inteligentului fruntaș între meseriașii noștri, încă a fost un punct de forță al programului. Însfîrșit înțelegerea frățească a celor două coruri din Oravița-rom. de a nu mai concerta ca pîn' acum în aceeași seară de Sf. Ilie, merită toată lauda!

Cadet-sergentmajorul *Heinrich Schmidt*, originar d'aici din Oravița, răpit într'o aventură de dragoste, dupăce și-a împușcat ibovnica, și-a tras și sieși gloanțe de revolver, luptîndu-se acum cu moartea.

Tînărul *A. Szentpáli*, fiul șefinginerului silvic din localitate, nu se știe precis din ce motive, s'a împușcat. Sinucigașul însă a scăpat cu zile și e nădejde că incurînd se va însănătoșa.

De Lună se începe în Grădina de tir din localitate o întrecere în jocul de șah, la care s'au însinuat pîn'acum 16 amatori.

La inaugurarea cursurilor de vară dela Valeni-de-munte au participat astan și prinții români *Carol* și *Elisabeta*, fiind găzduți în casa lui *Nicolae Iorga*. Numărul participanților la inaugurare a trecut peste 5000.

Reținem și reproducem negru pe alb constatarea unui glas autorizat din comitetul parohial d'aici (ședința din 14 curent. n.), că *tot ce se face în comitet, se face din ură personală...* Ipsissima verba?

De vînzare: 8 acții din emisia V. a „Albinei“ à 300 cor. la negustorul *Victor Cipu* în Varadia.

Aviz. Toffelul de stampilii de gummi cu tot cu perna de culori, mașini de numerizat pentru industriași, negustori, advocași, bănci, reuniuni, oficii, comune se pot căpăta cu prețul cel mai ieftin la Fabrica de stampilii de gummi în Czegléd. La comande de peste 10 cor. se mai dă și 100 cărți de vizită de pergament cu orce litere. Totăsa se căpăta și diferite obiecte de reclam. Voiajori și agenți locali se primesc cu provizie mare. Cereți consemnarea prețurilor!

Editor-proprietar: *Gheorghe Jianu*.
Redactor-responsabil: *Ilie Oravițanu*.

Aviz celor interesați!

Țiglă de acoperit — Cărămidă de zidit

de prima calitate se poate căpăta pe o cale mai scurtă și din cauza transportului și mai ieftin decât
orunde, la fabrica de țiglă a d-lui

Iosif Traistă în Ciclova-română.

Farmacia „La vulturul negru“

(Apoteca bătrână)

ORAVIȚA

Fondată la anul 1797.
Proprietatea Knoblauch din 1817.
— Telefon Nr. 59. —

Roma 1911

Paris 1911, medalia de aur.

Spiritul Mentholos — Knoblauch

preparat al farmaciei „La vulturul negru“ din Oravița, prețul dela 40 fil. până la 2 cor.

Kremă de lilie americană	à Cor. 1.-
Pudră de lilie americană, albă, roză și crème	" " 1.20
Săpun de lilie americană	" " -70
Pieături pentru dinți	" " 1.-
Picături chineze pentru dinți	" " 70.-
Esență de liqueur, rom, preparat Knoblauch,	Litru à 20 fil.
Bomboane pentru tusa	à 20-60 "
Esență de mușchi izlandeze specialitate engleză	à Cor. 1-1.50
" " " " " pentru reumă	à Cor. 1.-

Leac împotriva panglicei (limbricul mare).

Mare depozit de articole de gumă, pentru bărbați și femei, legături pentru soboriți dela fabrice de primul rang indigene și străine.

Ceiece nu s'ar găsi în depozit se câștigă prompt în 2-3 zile fără nicio cheltuielă.

Comande dela 6 coroane însus se trimit gratuit.

Parfumerie și preparate cosmetice, cremă pentru obraz, săpunuri și alte specialități ale farmaciei se capătă la

„Apotecăria bătrână“ a lui Max de Knoblauch în Oravița
în ulița mare, peste drum de otelul „Coroana“.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosească **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care depătează de pe față și de pe mîni orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuintate pîn'acum. Se capătă la: **Apoteca Sfîntul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein).

Prețul unui borcan de cremă americană 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt picăturile americane. Prețul 1 cor.

Anunț.

Aducem la cunoștință On. public rom. din Valea Carașului, că la depoul de beuturi al băncii „Plugarul“ din Cacova, ne-am asortat cu bere de Ciclova, vinuri excelente și răchiuri curate, ne vom da toată silința că, prin serviciu prompt și culant, să mulțumim pe deplin și în toate privințele marile nostru cerc de mușterii.

Cu toată stima
„PLUGARUL“.

Țiglăria cu abur din Bozovicî

a băncii „Oraviciana“ din Oravița

fiind terminată și începîndu-și lucrările, cu considerare la cererea mare de țiglă, se anunță că se pot deja face prenotări de comande.

In această fabrică de primul rang se capătă

excelentă țiglă arsă pentru zidit, țiglă falțuită pentru acoperișe, țiglă rotundă pentru fîntîni ș. a.

Prețuri absolut solide și serviciu prompt. — Comandele se pot face atît la contabilitatea Țiglăriei în Bozovicî cît și la „Oraviciana s. p. a.“ în Oravița.